

Brusel 5. února 2021
(OR. en)

14178/1/20
REV 1 (fr,it,es,pt,fi,sv,cs,lv,lt,hu,pl,sk,sl,bg,
hr)

CORDROGUE 80
SAN 483
COSI 255
RELEX 1026
UD 399

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Datum:	18. prosince 2020
Příjemce:	Delegace
Č. předchozího dokumentu:	13932/20
Předmět:	Strategie EU pro oblast drog na období 2021–2025

Delegace naleznou v příloze závěry nazvané *Strategie EU pro oblast drog na období 2021–2025* ve znění schváleném Radou písemným postupem dne 18. prosince 2020.

Strategie EU pro oblast drog na období 2021–2025

ÚVOD – Účel, základy a přístup

1. Strategie EU pro oblast drog na období 2021–2025 (dále jen „strategie“) stanoví obecný politický rámec a priority politiky Evropské unie pro oblast drog na období 2021–2025. Rámec, účel a cíle této strategie poslouží jako základ pro akční plán EU pro oblast drog na období 2021–2025.
2. Účelem strategie je chránit a zlepšovat blahobyt společnosti a jednotlivců, chránit a podporovat veřejné zdraví, nabídnout vysokou úroveň bezpečnosti a blahobytu široké veřejnosti a zvyšovat zdravotní gramotnost. Strategie zaujímá k drogové problematice fakticky podložený, integrovaný, vyvážený a multidisciplinární přístup na vnitrostátní, unijní i mezinárodní úrovni. Do strategie je rovněž začleněno hledisko genderové rovnosti a rovnosti v oblasti zdraví.
3. Priority a opatření v oblasti nelegálních drog, které budou prostřednictvím strategie koordinovány, by do roku 2025 měly celkově ovlivnit klíčové aspekty situace v oblasti drog v EU. Soudržné, účinné a účelné provádění opatření by mělo zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a sociální stability a bezpečnosti a přispět k lepší informovanosti. Měla by být zajištěna minimalizace veškerých možných nezamýšlených negativních důsledků spojených s prováděním těchto opatření a propagace lidských práv a udržitelného rozvoje.

4. Strategie je založena především na základních zásadách práva EU a v každém ohledu podporuje základní hodnoty EU: úctu k lidské důstojnosti, svobodu, demokracii, rovnost, solidaritu, právní stát a lidská práva. Vychází rovněž z mezinárodního práva, příslušných úmluv Organizace spojených národů (OSN)¹, které poskytují mezinárodní právní rámec pro řešení problematiky nelegálních drog, a ze Všeobecné deklarace lidských práv. Strategie zohledňuje vývoj politiky na mnohostranné úrovni a přispívá k urychlení jejího provádění. EU v první řadě důrazně podporuje závěrečný dokument přijatý v roce 2016 na zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN věnovaném drogové problematice ve světě s názvem “Our joint commitment to effectively addressing and countering the world drug problem“ (*Náš společný závazek účinně řešit celosvětový problém drog a bojovat proti němu*), který je nejkomplexnějším politickým dokumentem v oblasti drog. Podporuje rovněž ministerské prohlášení z roku 2019 o posílení našich opatření na vnitrostátní, regionální a mezinárodní úrovni s cílem urychlit provádění našich společných závazků k řešení celosvětového problému drog a boji proti němu, platné cíle Agendy pro udržitelný rozvoj 2030, společného postoje systému OSN na podporu provádění mezinárodní politiky v oblasti kontroly drog prostřednictvím účinné spolupráce mezi agenturami a Mezinárodní zásady týkající se lidských práv a politiky v oblasti drog. Strategie byla navržena podle zásad stanovených v Lisabonské smlouvě a s ohledem na příslušné pravomoci EU a jednotlivých členských států. Náležitě je v ní zohledněna i zásada subsidiarity a proporcionality, neboť tato strategie má přispět přidanou hodnotou ke strategiím na vnitrostátní úrovni, při současném dodržení vnitrostátních potřeb a právních předpisů. Strategie by měla být prováděna v souladu s těmito zásadami a pravomocemi. Strategie navíc plně respektuje Evropskou úmluvu o lidských právech a Listinu základních práv EU a řídí se lidským právem na zdraví, které by se mělo vztahovat na každého bez ohledu například na věk nebo pohlaví. Všechny ženy, muži a děti, včetně osob s poruchami souvisejícími s užíváním drog, mají právo na nejvyšší dosažitelnou úroveň tělesného a duševního zdraví, včetně života bez násilí.

¹ Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961 ve znění protokolu z roku 1972, Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971 a Úmluva Organizace spojených národů proti nedovolenému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988.

5. Politika v oblasti drog je průřezové povahy. Zároveň se jedná i o téma vnitrostátního a mezinárodního rozměru, kterým se musejí v globálním kontextu zabývat různé zainteresované strany. Strategie skýtá společný a fakticky podložený rámec, který umožňuje důsledným způsobem reagovat na problematiku drog uvnitř i vně EU. Podporuje a doplňuje vnitrostátní politiky, poskytuje rámec pro koordinovanou a společnou činnost a tvoří základ a politický rámec pro vnější spolupráci EU v této oblasti. Zajišťuje tak, aby byly zdroje investované do této oblasti využity účelně a efektivně.
6. Strategie vychází z cenných podkladů obsažených ve sdělení Komise² s názvem „Protidrogová agenda a akční plán EU na období 2021–2025“ a z poznatků získaných při provádění předchozích strategií a akčních plánů EU pro oblast drog, včetně zjištění vyplývajících z externího hodnocení³, a navazuje na úspěchy EU v této oblasti. Zohledňuje rovněž strategii bezpečnostní unie EU na období 2020–2025, strategický plán pro zdraví a bezpečnost potravin na období 2016–2020 a další relevantní vývoj politiky a opatření na úrovni EU a na mezinárodní úrovni v oblasti drog. Strategie je navíc podložena průběžným hodnocením aktuální situace v oblasti drog, zejména tím, které provádějí Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) a Europol. V neposlední řadě zohledňuje informace poskytnuté občanskou společností.
7. Strategie se zabývá stávajícími a vznikajícími výzvami a zohledňuje vyvíjející se fakticky podložené přístupy. S ohledem na dynamickou a komplexní povahu drogové problematiky, která se znovu projevila během pandemie COVID-19, si strategie dále klade za cíl předvídat vývoj prostřednictvím přístupu zaměřeného na budoucnost, aby bylo možné předjímat změny. Strategický výhled byl zahrnut s cílem zvýšit připravenost EU na budoucí výzvy a zajistit její účinnou reakci na ně.

² Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů s názvem „Protidrogová agenda a akční plán EU na období 2021–2025“.

³ Pracovní dokument útvarů Komise: Hodnocení protidrogové strategie EU na období 2013–2020 a protidrogového akčního plánu EU na období 2017–2020, červenec 2020, SWD(2020) 150.

8. Strategie je rozdělena do tří oblastí politiky, které všechny přispějí k naplnění jejích cílů: I.) Snižování nabídky drog: posílení bezpečnosti, II.) Snižování poptávky po drogách: služby v oblasti prevence, léčby a péče a III.) Řešení nepříznivých důsledků souvisejících s drogami, a tři průřezová témata na podporu uvedených oblastí politiky: IV.) Mezinárodní spolupráce a V.) Výzkum, inovace a prognostika a VI.) koordinace, správa a provádění. Celkem strategie obsahuje 11 strategických priorit.

I. SNIŽOVÁNÍ NABÍDKY DROG: POSÍLENÍ BEZPEČNOSTI

Součástí snižování nabídky drog je prevence trestné činnosti související s drogami, a to zvláště organizované trestné činnosti, odrazování od této trestné činnosti a její narušování prostřednictvím spolupráce soudních a donucovacích orgánů, zpravodajských služeb, zákazů, konfiskace majetku pocházejícího z trestné činnosti, vyšetřování a správy hranic.

V oblasti snižování nabídky drog je cílem strategie reagovat prostřednictvím fakticky podloženého přístupu na nepříznivý vývoj na evropských trzích s drogami, který se vyznačuje vysokou dostupností různých druhů drog, zachycováním stále většího objemu drog, rostoucím používáním násilí a obrovskými zisky. Účelem strategie proto je přispívat k narušování tradičních i online trhů s nelegálními drogami, rozbíjení skupin páchajících organizovanou trestnou činností, které jsou do výroby drog a obchodování s drogami zapojeny, účinnému využívání systému trestního soudnictví, účinnému vymáhání práva vycházejícího ze zpravodajských informací, snižování úrovně násilí souvisejícího s trhy s nelegálními drogami a k vyšší míře sdílení zpravodajských informací, které zajistí společný přístup ze strany všech odpovědných aktérů.

Strategická priorita 1: Narušit činnost vysoce rizikových skupin organizované trestné činnosti související s drogami, které působí v členských státech EU, pocházejí z nich nebo se na ně zaměřují, a tyto skupiny rozbít, zabývat se vazbami na jiné bezpečnostní hrozby a zlepšit předcházení trestné činnosti

Prioritní oblasti k řešení:

- 1.1. Zaměřit se na vysoce rizikové organizované zločinecké skupiny působící v celé EU a na přeshraničních trzích s drogami; stanovit priority v součinnosti s politickým cyklem EU pro boj proti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti⁴; narušovat obchodní modely trestné činnosti, zejména ty, které podporují spolupráci mezi různými skupinami organizované trestné činnosti, a zabývat se vazbami na jiné bezpečnostní hrozby.
- 1.2. Sledovat, zjišťovat, zmrazovat a konfiskovat výnosy organizovaných zločineckých skupin zapojených do trhů s nelegálními drogami a výnosy z nástrojů používaných těmito skupinami.
- 1.3. Předcházet trestné činnosti související s drogami se zvláštním zaměřením na nutnost čelit násilí, omezit korupci a zabývat se vykořisťováním zranitelných skupin, kde je potřeba zabývat se základními faktory, jež vedou k zapojení těchto skupin do trhů s nelegálními drogami.

⁴ <https://www.europol.europa.eu/empact>.

Byly vytyčeny tyto priority:

- 1.1. Je třeba narušit vysoce rizikové organizované zločinecké skupiny související s drogami. Prioritním cílem na úrovni EU by měly být operace velkého rozsahu z hlediska objemu drog nebo zisků, ale i operace sice menšího rozsahu, avšak mimořádně nebezpečné kvůli povaze drog, které jsou jejich předmětem, jako jsou například nové psychoaktivní látky, syntetické opioidy, heroin, kokain a metamfetamin. V zájmu zajištění účinnosti a fakticky podloženého přístupu by výše uvedené mělo patřit mezi priority v součinnosti s cyklem politik EU v oblasti organizované a závažné mezinárodní trestné činnosti (EMPACT), který identifikuje, řadí podle priority a řeší hrozby podle přístupu na základě komodit. Kromě toho by prioritou měly být jak cíle na nejvyšší úrovni, tak zavedené cíle na střední úrovni, které jsou důležité pro udržení operativní kontinuity organizovaných zločineckých skupin, aby se narušila jejich struktura velení. Pozornost by se měla zaměřit na všechny subjekty v řetězci, které mají dostatek zkušeností k zajištění kontinuity zločineckých operací. Je třeba se zabývat vazbami mezi trestnou činností související s drogami a jinými formami závažné trestné činnosti.
- 1.2. Je třeba se zaměřit na sledování, zjišťování, zmrazování a konfiskaci obrovského majetku pocházejícího z trestné činnosti související s obchodováním s drogami a dalšími trestnými činy s cílem znemožnit organizovaným zločineckým skupinám zapojit se do budoucí trestné činnosti a proniknout do legální ekonomiky. Za účelem účinného boje proti obchodování s drogami musíme zajistit, aby se nelegální zisky nevracely zpět do dodavatelského řetězce nelegálních drog a aby neumožňovaly trestné jednání, jako je korupce a násilí nebo jiné formy závažné a organizované trestné činnosti, jako je obchodování s lidmi nebo dokonce terorismus. Kromě toho by měla být zvažována i opatření omezující možnost využívat k trestné činnosti nástroje, které obchodování s nelegálními drogami usnadňují, k nimž patří vybavení drogových laboratoří používané k výrobě nelegálních drog, palné zbraně, padělané dokumenty a šifrovací technologie. A konečně, zajištěné a konfiskované nástroje a výnosy z trestné činnosti související s drogami by mohly být využívány na podporu opatření na snížení nabídky drog a poptávky po nich, dovoluují-li to vnitrostátní právní předpisy.

1.3. Je důležité uvědomit si dopad trestné činnosti související s drogami, zejména na komunity, a čelit hrozbám této trestné činnosti, jako je násilí a zavražďování, korupce a praní peněz, a souvisejícím negativním dopadům těchto hrozeb na legální ekonomiku. Je také potřeba bojovat proti vykořisťování zranitelných skupin, včetně dětí a mladých lidí, a osob, které mají problémy s drogami, ze strany organizovaných zločineckých skupin, a to uplatňováním multidisciplinárního přístupu k základním faktorům, jež vedou k zapojení těchto skupin a osob do trhů s nelegálními drogami. Boj proti těmto hrozbám a jejich prevence a podpora udržitelného rozvoje jsou významnou výzvou, která vyžaduje společný postup na úrovni EU a napříč celou řadou odvětví.

Strategická priorita 2: Zvýšit odhalování velkoobchodního obchodování s nelegálními drogami a prekursory drog v místech vstupu do EU a výstupu z EU

Prioritní oblasti k řešení:

- 2.1. Bojovat proti pašování drog a prekursorů drog do EU a z EU prostřednictvím zavedených legálních obchodních kanálů.
- 2.2. Posílit monitorování hraničních přechodů, které nejsou součástí zavedených obchodních kanálů, s cílem účinněji předcházet nedovolenému nebo nehlášenému překračování vnějších hranic EU.

Byly vytyčeny tyto priority:

2.1. Hlavní známé přístavy, letiště a místa vstupu do EU a výstupu z EU používané jako uzly velkoobchodního obchodování s drogami a prekursory drog by měly být zařazeny na seznam s vysokou prioritou pro účely činnosti zaměřené na obchodování s drogami. Opatření by měla zahrnovat lepší analýzu celních rizik kontejnerů a nákladu, profilování, sdílení zpravodajských informací a účinnou spolupráci napříč a mezi příslušnými agenturami EU v mezích jejich příslušných pravomocí a donucovacími orgány a celními orgány a agenturami pro ochranu hranic členských států a příslušnými agenturami partnerských zemí. Lepší výměna informací a užší spolupráce mezi celními a policejními orgány byly v boji proti pašování drog označeny za zásadní. Pozornost by se měla věnovat také dalšímu rozvoji a rozšiřování protikorupčních opatření ve vztahu k těmto uzlům a odhalování případných efektů vytěsnění v důsledku účinných intervencí.

2.2. Je důležité sledovat nedovolené překračování námořních, pozemních a vzdušných hranic v souvislosti s obchodováním s drogami. V této oblasti by měly být posíleny činnosti týkající se informovanosti o situaci na všech vnějších hranicích EU, a to i v rámci agentury Frontex, ve spolupráci s členskými státy. Prioritou by měly být vzdušné a námořní hranice vzhledem k tomu, že jde o místa ohrožená ze své podstaty, a s ohledem na, omezené možnosti jejich sledování a na strategický význam vzdušného prostoru pro obecné letectví⁵, jakož i Atlantský oceán a Středozemní moře. Během pandemie COVID-19 pokračovala námořní doprava relativně nerušeně a možnosti obchodování zůstaly pro organizované zločinecké skupiny zapojené do velkoobchodní přepravy drog do Evropy dostupné⁶. Měly by být posíleny a rozšířeny činnosti, jako jsou činnosti prováděné Centrem pro námořní analýzu a operace – narkotika (MAOC-N), např. sledování určitých plavidel a letadel přepravujících nelegální drogy na volném moři a ve vzdušném prostoru v blízkosti známých zneužívaných námořních hranic a vzdušného prostoru EU s cílem zachytit je před okamžikem nebo v okamžiku, kdy dosáhnou svého prvního přístavu vstupu do EU. Všeobecný letecký prostor představuje rovněž riziko pro bezpečnost EU a je stále častěji využíván obchodníky s drogami, přičemž je nadále sledován jen nedostatečně.

⁵ Letectví zahrnuje pravidelnou leteckou dopravu, včetně letů s přepravou cestujících a nákladu provozovaných na pravidelně plánovaných trasách, a všeobecné letectví, které zahrnuje všechny ostatní komerční i soukromé civilní lety.

⁶ EMCDDA a Europol, EU Drug Markets – Impact of COVID-19 (Trhy s drogami v EU – dopad onemocnění COVID-19), květen 2020.

Strategická priorita 3: V úzké spolupráci se soukromým sektorem bojovat proti využívání logistických a digitálních kanálů k distribuci nelegálních drog ve středním a malém objemu a zvýšit zachycování nelegálních látek pašovaných prostřednictvím těchto kanálů

Prioritní oblasti k řešení:

- 3.1. Bojovat proti trhům s nelegálními drogami využívajícím digitalizaci.
- 3.2. Zaměřit se na obchodování s drogami prostřednictvím poštovních a expresních služeb.
- 3.3. Posílit metody sledování a vyšetřování používané pro železniční a říční kanály napříč EU a vzdušný prostor pro obecné letectví.

Byly vytyčeny tyto priority:

- 3.1. Důraz by měl být kladen na boj proti vyšším objemům prodeje nelegálních drog, včetně nových psychoaktivních látek, prostřednictvím platforem sociálních médií, aplikací a internetových trhů / kryptotrhů a používání online plateb (včetně kryptoměn) a šifrované digitální komunikace. V této souvislosti by měla být posílena spolupráce se soukromým sektorem.
- 3.2. Je třeba se zaměřit na obchodování s drogami prostřednictvím poštovních a expresních služeb, přičemž je rovněž třeba věnovat pozornost dopadu pandemie COVID-19. V této souvislosti je třeba v úzké spolupráci s poštovními a expresními službami zajistit přísnější sledování zásilek obsahujících nelegální látky. Lze prozkoumat úlohu nových technologií a umělé inteligence při zlepšování kontrol a postupů, včetně posuzování rizik poštovních zásilek⁷, a případně plně zavést do všech zásilek pocházejících ze zemí původu (z EU i mimo ni) pokročilé elektronické údaje.

⁷ Poštovní zásilkou rozumí zásilka s adresou v konečné podobě, ve které má být poskytovatelem poštovních služeb dodána. Kromě listovních zásilek jsou to rovněž například knihy, katalogy, noviny, časopisy a poštovní balíky obsahující zboží s obchodní hodnotou či bez obchodní hodnoty.

3.3. Jako možné kanály obchodování s drogami lze využít přeshraniční železniční dopravní spojení a říční kanály a vzdušný prostor pro obecné letectví – a ty v současné době nejsou ze strany donucovacích orgánů dostatečně sledovány. Je třeba zlepšit povědomí v zájmu posílení sledování a cíleného, na rizicích založeného vyšetřování menších námořních a říčních přístavů, malých či místních letišť a vlakových nádraží.

Strategická priorita 4: Rozbít výrobu nelegálních drog a bojovat proti nedovolenému pěstování, předcházet zneužívání prekursorů drog pro výrobu nelegálních drog a obchodování s nimi a zabývat se škodami na životním prostředí

Prioritní oblasti k řešení:
4.1. Bojovat proti nedovolené výrobě syntetických drog a nedovolenému pěstování drog.
4.2. Bojovat proti zneužívání prekursorů drog a obchodování s nimi a proti vývoji alternativních chemických látek ⁸ .
4.3. Řešit trestnou činnost proti životnímu prostředí související s výrobou nelegálních drog a obchodováním s nimi.

Byly vytyčeny tyto priority:

4.1. Je zapotřebí další úsilí donucovacích orgánů k odhalování a rozbíjení laboratoří pro výrobu nelegálních syntetických drog a k zastavení vývozu nelegálních drog vyráběných v EU. Donucovací orgány a další příslušné orgány by rovněž měly posílit opatření pro boj proti nedovolenému pěstování drog.

4.2. Otázky související se zneužíváním prekursorů drog, obchodováním s nimi a vývojem alternativních chemických látek je třeba řešit na evropské a mezinárodní úrovni.

⁸ Pojem „alternativní chemické látky“ zahrnuje širokou škálu látek, které jsou v oficiálních i neoficiálních zprávách označovány různými způsoby jako „prekursor na zakázku“, „maskovaný prekursor“, „pre-prekursor“ nebo „maskovaná droga“ – EMCDDA, Drug Precursor Development in the European Union (*Vývoj prekursorů drog v Evropské unii*), 2019, strana 2.

4.3. Je třeba se zaměřit na trestnou činnost proti životnímu prostředí související s výrobou nelegálních drog a obchodováním s nimi. Pokud jde o škody na životním prostředí, je zásadní zabývat se dopady na životní prostředí, zdravotními riziky a náklady spojenými s chemickým odpadem vzniklým při výrobě nelegálních syntetických drog, jak bylo uznáno také v rámci platformy EMPACT. V tomto ohledu je třeba zohlednit také aspekty týkající se nakládání se zachycenými nelegálními drogami, prekursory a jinými chemickými látkami a se zachyceným vybavením používaným k výrobě nelegálních drog a jejich odstraňování, ale i ekologické likvidace výsledného odpadu.

II. SNIŽOVÁNÍ NABÍDKY DROG: SLUŽBY V OBLASTI PREVENCE, LÉČBY A PÉČE

Snižování poptávky po drogách spočívá v široké škále stejně důležitých a vzájemně se posilujících opatření, včetně prevence (společenské, všeobecné, selektivní a indikované), včasné detekce a intervence, poradenství, léčby, rehabilitace, opětovného začlenění do společnosti a rekonvalescence.

V oblasti snižování poptávky po drogách má strategie za cíl přispívat ke zdravému a bezpečnému vývoji dětí a mladých lidí a dosáhnout snížení užívání nelegálních drog. Jejím cílem je rovněž zajistit, aby k prvnímu užití drog docházelo v pozdějším věku, předcházet problémovému užívání drog a snížit ho, léčit drogovou závislost, zajistit rekonvalescenci a opětovné začlenění do společnosti prostřednictvím integrovaného, víceoborového a fakticky podloženého přístupu a také podporou a zajištěním soudržnosti mezi sociální politikou a politikami v oblasti zdraví a soudnictví.

Strategická priorita 5: Předcházet užívání drog a zvýšit informovanost o nepříznivých účincích drog

Prioritní oblasti k řešení:

- 5.1. Zavádět fakticky podložené intervence a strategie v environmentální oblasti a v oblasti všeobecné prevence pro cílové skupiny a cílová prostředí a tyto intervence a strategie provádět a v případě potřeby zvyšovat jejich dostupnost, a to za účelem zvýšení odolnosti a posílení životních dovedností a volby zdravého životního stylu.
- 5.2. Zavádět fakticky podložené cílené intervence v oblasti prevence určené pro mladé lidi a další zranitelné skupiny a tyto intervence provádět a v případě potřeby zvyšovat jejich dostupnost.
- 5.3. Zavádět fakticky podložená opatření včasné intervence a tato opatření provádět a v případě potřeby zvyšovat jejich dostupnost.
- 5.4. Šířit nejnovější vědecké důkazy o prevenci mezi subjekty s rozhodovací pravomocí a odborníky z praxe a poskytovat jim odbornou přípravu.
- 5.5. Zabývat se problematikou řízení vozidla pod vlivem drog.

Byly vytyčeny tyto priority:

- 5.1. K dosažení zdraví, dobrých životních podmínek a blahobytu pro všechny jednotlivce je důležité rozsáhlé provádění fakticky podložených intervencí a strategií v environmentální oblasti a v oblasti všeobecné prevence, včetně těch, které budují odolnost, zvyšují zdravotní gramotnost a podporují životní dovednosti a příležitosti k volbě zdravého životního stylu. Kromě toho by měly být dále v případě potřeby uskutečňovány fakticky podložené programy zaměřené na rodiny.

5.2. Je třeba zajistit dostupnost a provádění fakticky podložených opatření na podporu osob, které čelí zvláštním a vícenásobným znevýhodněním a které mohou být zranitelnější vůči rizikům spojeným s užíváním drog, včetně užívání nových psychoaktivních látek, a vůči osvojení rizikového způsobu užívání drog. Účinná prevence by měla být vhodně přizpůsobena místnímu sociálnímu kontextu a potřebám cílové populace, měla by být fakticky podložena a bezpečná a účinná. Aby bylo možné oslovit mladé lidi, měly být plně využívány nové a inovativní digitální komunikační kanály. Prováděná opatření by měla být fakticky podložená a měla by podporovat pozitivní vztahy s osobami, jež mají osobní zkušenosti s drogami, a s dospělými. Důležitou cílovou skupinou činností v oblasti prevence budou mladí lidé v různých prostředích, včetně škol, rodin, nočního života, pracoviště, komunity a internetu a sociálních médií. Zvláštní pozornost je však třeba věnovat také těm skupinám, které byly během evropského, vnitrostátního a místního výzkumu označeny za obzvláště zranitelné vůči užívání drog.

5.3. Zavádět a v případě potřeby zvyšovat dostupnost účinných opatření zaměřených na předcházení rozvoje závažných poruch souvisejících s užíváním drog prostřednictvím vhodně cílených včasných intervencí u osob ohrožených tímto vývojem, a to i usnadňováním spolupráce mezi všemi zúčastněnými stranami, včetně rodičů a rodin, osob pracujících v sektoru vzdělávání, podpory rodiny, sítí, služeb pro mládež, studentských svazů, sportovních organizací a sítí osob, které drogy užívají. V zájmu lepšího rozpoznání problematického užívání a nabídky krátkodobých včasných intervencí je zcela zásadní lépe zapojovat pracovníky primární zdravotní péče.

5.4. Nejnovější vědecké důkazy jsou shrnuty v evropských požadavcích na jakost v oblasti drogové prevence (EDPQS), v mezinárodních požadavcích Úřadu OSN pro drogy a kriminalitu a Světové zdravotnické organizace pro prevenci užívání drog a v evropských osnovách prevence (EUPC). Je důležité šířit tyto nástroje a prosazovat fakticky podloženou prevenci a odbornou přípravu mezi subjekty s rozhodovací pravomocí, osobami formujícími veřejné mínění a odborníky z praxe a vyčleňovat na tato opatření dostatečné finanční prostředky.

5.5. Pozornost je třeba věnovat prevenci řízení motorových vozidel pod vlivem drog a nehodám způsobeným osobami pod vlivem drog. Zejména je třeba zvyšovat povědomí, pokud jde o upozorňování na rizika při řízení motorových vozidel pod vlivem drog. Tato oblast vyžaduje další výzkum a vývoj s cílem určit a vyhodnotit účinné politické a operativní reakce, včetně vývoje dostupnějších testovacích metod na přítomnost drog prováděných při silničních kontrolách.

Strategická priorita 6: Zajistit přístup ke službám v oblasti léčby a péče a tyto služby posílit

Prioritní oblasti k řešení:
6.1. Zajistit dobrovolný přístup ke službám v oblasti léčby a péče, jež fungují v úzké koordinaci a spolupráci s ostatními podpůrnými zdravotními a sociálními službami.
6.2. Podporovat spolupráci s osobami, jež mají osobní zkušenosti s drogami.
6.3. Určovat a odstraňovat překážky bránící přístupu k léčbě a zajistit a v případě potřeby rozšířit pokrytí služeb v oblasti léčby a péče podle individuálních potřeb.
6.4. Omezit stigmatizaci.
6.5. V široké míře uplatňovat léčbu a péči řešící specifické potřeby žen.
6.6. Uplatňovat modely péče, které jsou vhodné pro skupiny vyžadující zvláštní péči.
6.7. Zavádět a v případě potřeby zlepšovat přístup k látkám pro lékařské a vědecké účely, jejich dostupnost a vhodné používání.

Byly vytyčeny tyto priority:

6.1. Zajistit dobrovolný a nediskriminační přístup k širokému spektru účinných a fakticky podložených služeb včetně odborného poradenství, psychosociální a behaviorální léčbě a léčbě s farmakologickou podporou včetně na člověka zaměřené udržovací léčby pomocí opioidů a programům rehabilitace, opětovného začlenění do společnosti a programům na podporu rekonvalescence. Tyto služby musejí být dobře koordinovány a musejí fungovat v součinnosti s dalšími sociálními službami, službami v oblasti zdraví a zaměstnanosti a službami pro mládež, aby zajišťovaly úplnou kontinuitu péče, byly pokud možno co nejúčinnější a současně zaměřené na individuální potřeby a stávající komorbidní poruchy.

Měla by být rozvíjena odborná příprava pro zaměstnance postavená na základě fakticky podložených opatření. Je třeba uplatňovat poradenství a fakticky podloženou léčbu, které se zabývají polyvalentním užíváním drog a specifickými potřebami mladých lidí, kteří drogy užívají, a jejich rodin.

- 6.2. Informační činnost vedená osobami, jež mají osobní zkušenosti s drogami, a skupinová práce těchto osob by měla být uznána jako jeden z klíčových prvků plánu péče o osoby, jež užívají drogy, který podporuje samostatnost, posílení postavení a uznání odborných znalostí a zkušeností uvedených osob. Činnost vedená osobami, jež mají osobní zkušenosti s drogami, by měla být podporována jako jedna z cest, jak sdílet informace, poskytovat podporu a zvyšovat povědomí o relevantních informacích v rámci komunity osob, které užívají drogy.
- 6.3. Je třeba řešit překážky v přístupu k podpůrným službám a léčbě a zajistit, aby zdravotní péče a sociální služby byly dostatečně dostupné, dostatečně financované a přiměřené potřebám skupin klientů a aby zohledňovaly genderové hledisko. To může zahrnovat i nabídky elektronického zdravotnictví, zejména v souvislosti s pandemií COVID19. Měly by být rovněž omezeny překážky přístupu s ohledem na základní ukazatele cílové skupiny, jako jsou demografické faktory (např. věk, pohlaví, vzdělání, kulturní zázemí), situační faktory (např. chudoba, rodinné poměry, společenské kruhy, bezdomovectví, migrace, trest odnětí svobody) a osobní faktory (např. tělesné a duševní zdraví, zdravotní postižení, psychický stav).
- 6.4. Je třeba řešit stigmatizaci spojenou s užíváním drog a poruchami souvisejícími s jejich užíváním, zejména proto, že toto stigma by mohlo mít škodlivý účinek na duševní a fyzické zdraví osob, které drogy užívají, a mohlo by také působit jako překážka při hledání podpory. V tomto ohledu by mělo být při tvorbě politik zvlášť zohledňováno zapojení osob, které stigmatizaci v souvislosti s drogami zažily.

- 6.5. Je nezbytné přijmout opatření za účelem lepší identifikace a řešení překážek, se kterými se potýkají ženy při využívání poradenství a léčebných a rehabilitačních služeb, a pokračovat v poskytování těchto služeb. K těmto překážkám patří domácí násilí, traumata, stigmata, problémy s fyzickým a duševním zdravím, těhotenství a péče o děti, přičemž všechny tyto překážky mohou být zhoršeny demografickými, socioekonomickými, situačními a osobními faktory. Účinné poskytování služeb by mělo reagovat na specifické potřeby a životní zkušenosti žen s problémy spojenými s užíváním drog a uznávat, že způsoby užívání drog a související problémy mohou být u žen jiné než u mužů. Měly by být vytvořeny varianty služeb pouze pro ženy, jakož i služby, které pečují o doprovázející děti a jež nabízejí další formy specializované péče, jako jsou úzká pracovní partnerství s poskytovateli péče a se službami pracujícími se zranitelnými ženami a oběťmi domácího násilí.
- 6.6. Je třeba vzít v úvahu zjevnou rozmanitost mezi osobami, které užívají drogy, a přijmout kroky s cílem poskytovat služby, které mohou tuto rozmanitost řešit a odrážet potřeby různých skupin v souvislosti s problémovým užíváním drog. Mezi specifické skupiny lidí, kteří užívají drogy a trpí poruchami souvisejícími s jejich užíváním, s nimiž souvisejí potenciálně složitější nebo specifičtější potřeby v oblasti péče, patří: děti a mladí lidé, starší osoby s historií dlouhodobého užívání drog a drogové závislosti, lidé s komorbidními problémy v oblasti duševního zdraví, LGBTI+ osoby, lidé užívající drogy polyvalentně, lidé, kteří užívají drogy a zároveň jsou rodiči, osoby se zdravotním postižením, příslušníci etnických menšin, migranti, uprchlíci, žadatelé o azyl, osoby poskytující sexuální služby a věnující se prostituci a lidé bez domova. Účinné zahrnutí těchto skupin vyžaduje rovněž způsoby péče, které uznávají potřebu vzájemného partnerství mezi poskytovateli zdravotní a sociální péče a péče o mládež a skupinami pacientů/pečovatelů.
- 6.7. Nedostatečný přístup ke kontrolovaným látkám a jejich nedostatečná dostupnost pro lékařské a vědecké účely je jednou z příčin zbytečného lidského utrpení a není v souladu s mezinárodními dohodami a dodržováním lidských práv. Zároveň existuje reálné riziko nesprávného užívání a zneužívání těchto látek. Náležité užívání těchto látek je proto nezbytné. Je třeba podporovat a uplatňovat vyvážený přístup, který se mimo jiné zaměřuje jak na systémové, právní a finanční otázky, tak na zajišťování činností v oblasti budování kapacit a zvyšování informovanosti.

III. ŘEŠENÍ NEPŘÍZNIVÝCH DŮSLEDKŮ SOUVISEJÍCÍCH S DROGAMI

Užívání drog může mít nepříznivé zdravotní a sociální důsledky jak pro osoby, které drogy užívají, tak i pro jejich rodinu a širší komunitu. Tato kapitola se proto zaměřuje na opatření a politiky, jež vedou k prevenci nebo snížení možných zdravotních a sociálních rizik a důsledků pro osoby, které drogy užívají, pro společnost a ve vězeňském prostředí. Při provádění těchto opatření a politik musejí být zohledněny vnitrostátní potřeby a vnitrostátní právní předpisy.

U vězňů je ve srovnání s běžnou populací mnohem pravděpodobnější, že mají zkušenost s užíváním drog, a je také pravděpodobnější, že si osvojili rizikové způsoby užívání drog, jako je injekční užívání. Až 70 % evropských vězňů má zkušenost s užíváním nějaké nelegální drogy⁹. Problémy způsobené užíváním drog se mohou ve vězeňském prostředí prohloubit v důsledku obtíží spojených se zvládnutím výkonu trestu odnětí svobody a dostupnosti drog, včetně nových psychoaktivních látek. Vězeňské prostředí může současně nabídnout příležitost k léčbě a rehabilitaci.

Strategická priorita 7: Intervence zaměřené na zmírňování rizik a nepříznivých důsledků užívání drog a další opatření na ochranu a podporu osob, které užívají drogy

Prioritní oblasti k řešení:

- 7.1. Snížit prevalenci a incidenci infekčních nemocí souvisejících s drogami a dalších negativních zdravotních a sociálních důsledků.
- 7.2. Prevence předávkování a úmrtí souvisejících s drogami.
- 7.3. Podporovat účast občanské společnosti a zajistit udržitelné financování.
- 7.4. Poskytovat alternativy k donucovacím sankcím.

⁹ EMCDDA „Prison topics page“ (Stránka věnovaná problematice vězení), https://www.emcdda.europa.eu/topics/prison_en.

Byly vytyčeny tyto priority:

- 7.1. Je třeba zachovat a v případě potřeby zlepšit dostupnost, přístupnost a pokrytí služeb v oblasti zmírňování rizik a nepříznivých důsledků užívání drog. Měla by být rovněž zajištěna odborná příprava o fakticky podložených opatřeních. Tyto služby by se měly řídit minimálními požadavky na jakost pro intervence v oblasti snižování poptávky po drogách v EU. Je nezbytné pokračovat v prevenci a léčbě infekčních nemocí přenášených krví, zejména HIV a hepatitidy C (HCV), zaměřit se na vysoce rizikové skupiny obyvatel a propojit je s péčí a dalšími podpůrnými službami. S cílem předcházet krví přenosným nákazám mezi osobami, které jsou injekčními uživateli drog, provádějí členské státy EU programy výměny jehel a injekčních stříkaček ve spojení se službami sociální a zdravotní péče s nízkou prahovou hodnotou a zajišťují léčbu prostřednictvím opioidních agonistů, dostupné dobrovolné testování na virus HIV a HCV a léčebné intervence. Členské státy navíc zavedly různá inovativní opatření ke snižování rizik a nepříznivých důsledků, aby se zaměřily na vysoce rizikové skupiny obyvatel, např. zařízení pro aplikaci drog pod odborným dohledem, zmírnily rizika a nepříznivé důsledky a propojily nejzranitelnější skupiny s pečovatelskými službami. Kromě toho mají pro snížení negativních zdravotních a sociálních dopadů užívání drog zásadní význam také nízkoprahové služby, informační činnost a spolupráce s osobami, které užívají drogy, a s jejich rodinami.
- 7.2. Účinná opatření zaměřená na prevenci předávkování drogami v současných reakcích chybí. Jako součást reakce na předávkování opioidy nebo při intervenci proti tomuto předávkování by mělo být dále zkoumáno a prováděno použití opioidních antagonistů, jako je naloxon, včetně programů distribuce naloxonu k domácímu užívání. Kromě toho je zapotřebí dalších důkazů o zařízeních pro aplikaci drog pod odborným dohledem s cílem předcházet úmrtím souvisejícím s drogami. Drogové služby rovněž hrají důležitou roli při prevenci úmrtnosti související s drogami. Měla by být zvážena nová opatření. Například by měly být rozvíjeny a testovány inovativní přístupy pro osoby, které užívají stimulační drogy, a pro mladé návštěvníky nočních klubů a večírků. Kromě toho by měly být zachovány účinné a pozitivně hodnocené inovace v oblasti služeb pro zmírňování nepříznivých důsledků pozorovaných v některých členských státech v souvislosti s pandemií COVID-19. Je také třeba dále zlepšit monitorování a podávání zpráv o úmrtích v důsledku předávkování v celé EU. Úmrtí v důsledku předávkování by měla být klíčovým ukazatelem pro měření pokroku při provádění strategie.

7.3. S cílem dosáhnout při zmírňování rizik a nepříznivých důsledků spojených s užíváním drog co největšího úspěchu je zásadní podporovat a prosazovat aktivní a smysluplnou účast a zapojení občanské společnosti, včetně nevládních organizací, mladých lidí, osob, které užívají drogy, uživatelů služeb souvisejících s drogami, vědecké obce a dalších odborníků v oblasti rozvoje a provádění politik v oblasti drog. Je rovněž naprosto nezbytné, aby byly na veškeré drogové služby na místní, regionální a vnitrostátní úrovni poskytovány zdroje v odpovídající výši.

7.4. Ačkoli všechny členské státy využívají alespoň jednu alternativu k donucovacím sankcím¹⁰ v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog, osob, které jsou zatčeny, obviněny nebo odsouzeny za trestné činy související s drogami, nebo osob, které mají v držení drogy pro osobní spotřebu, mělo by se pokročit v zintenzivnění úsilí a začlenění uplatňování účinných opatření¹¹. V tomto ohledu v mnoha členských státech užívání drog nebo jejich držení pro osobní spotřebu nebo držení malého množství drog nepředstavují trestný čin nebo existuje možnost upustit od ukládání trestních sankcí. V této oblasti jsou zapotřebí komplexnější a podrobnější údaje a výměna osvědčených postupů mezi členskými státy.

¹⁰ Pojem „alternativy k donucovacím sankcím“ může v souladu s vnitrostátními právními předpisy členských států odkazovat rovněž na alternativy, které se využívají namísto tradičních trestněprávních opatření v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog, nebo spolu s těmito opatřeními.

¹¹ Alternativy k donucovacím opatřením jsou definovány jako opatření, která mají nějaký rehabilitační prvek nebo která představují zdržení se intervence (například rozhodnutí nepodat žalobu nebo nezažít stíhání), a opatření používaná místo odnětí svobody nebo jiného trestu (například podmíněný trest s léčbou drogové závislosti). Viz závěry Rady z března 2018 o podpoře využívání alternativ k donucovacím sankcím v případě pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog (dokument 6931/18).

Strategická priorita 8: Řešit zdravotní a sociální potřeby osob, které užívají drogy ve vězeňském prostředí a po propuštění

Prioritní oblasti k řešení:

- 8.1. Zajistit rovnocennost a kontinuitu poskytování zdravotní péče ve věznicích a v rámci probačních služeb.
- 8.2. Provádět ve vězeňském prostředí fakticky podložená opatření za účelem prevence a snížení užívání drog a jejich zdravotních důsledků, včetně opatření k řešení rizika úmrtí souvisejících s drogami, a šíření virů přenášených krví.
- 8.3. Poskytovat služby týkající se prevence předávkování a odeslání k příslušnému specialistovi s cílem zajistit kontinuitu péče při propuštění.
- 8.4. Omezit dostupnost drog ve věznicích.

Byly vytyčeny tyto priority:

- 8.1. V mužských i ženských věznicích a po propuštění je vedle podpory opětovného začlenění do společnosti třeba poskytovat služby v oblasti léčby drogové závislosti, včetně léčby prostřednictvím opioidních agonistů, rehabilitaci a rekonvalescenci pachatelů trestné činnosti, kteří jsou uživateli drog, jakož i podporovat opatření ke snížení stigmatizace. Vytvoření modelu kontinuální péče vhodného pro každý členský stát a vězeňské prostředí i probační službu hraje zásadní roli k tomu, aby byl vězňům umožněn přístup k celému rozsahu podpory, kterou potřebují k dosažení svých osobních cílů rekonvalescence při příchodu do vězení a během pobytu v něm. Stejně tak je třeba po propuštění vězňů prosazovat přístup ke zdravotní péči a sociálním službám, zaměstnání, bydlení a podporu opětovného začlenění do společnosti. Je nezbytné zajistit trvalý přístup k fakticky podloženým drogovým službám, které jsou rovnocenné službám poskytovaným v komunitě.

- 8.2. Součástí komplexní strategie je prevence užívání drog a šíření infekcí přenášených krví ve vazebních zařízeních prostřednictvím fakticky podložených preventivních opatření, jakož i opatření ke zmírnění rizik a nepříznivých důsledků, která provádějí dobře vyškolení zaměstnanci nebo osoby, jež mají osobní zkušenosti s drogami. Stejně jako v komunitě by i ve vězeňských zařízeních mělo být zvaženo poskytnutí přístupu k testování a léčbě infekcí přenášených krví, jakož i další opatření, která snižují zdravotní rizika spojená s užíváním drog.
- 8.3. Po propuštění by tam, kde je to možné, mohla být k dispozici školení zaměřená na informovanost o předávkování v kombinaci s distribucí naloxonu k domácímu užívání s cílem snížit úmrtnost související s předávkováním a drogami.
- 8.4. Prioritou by mělo být přerušování kanálů, kterými jsou nelegální drogy a nové psychoaktivní látky do věznic dodávány. Základem účinné intervence by mohlo být lepší využívání stávajících nástrojů, jako jsou spolupráce s donucovacími orgány, sdílení a zpracování informací, boj proti korupci, používání zpravodajských informací a testování na přítomnost drog.

IV. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

Strategická priorita 9: Posílení mezinárodní spolupráce se třetími zeměmi, regiony, mezinárodními a regionálními organizacemi, jakož i na mnohostranné úrovni s cílem prosazovat přístup a cíle strategie, a to i v oblasti rozvoje. Posílení úlohy EU jako globálního prostředníka politiky v oblasti drog zaměřené na občany a na lidská práva.

Vzhledem ke globální povaze drogové problematiky jsou vnitřní a vnější rozměry politiky EU v oblasti drog stále více propojeny. Pro sledování přístupu a cílů strategie je proto nezbytná mezinárodní spolupráce. V té by se měl odrážet integrovaný, multidisciplinární, vyvážený a fakticky podložený přístup nastíněný ve strategii. Mezinárodní spolupráce rovněž přispívá k rychlejšímu plnění závazků, které EU přijala na mezinárodní úrovni. Rozvoj mezinárodní politiky v oblasti drog by se měl řídit cíli udržitelného rozvoje Agendy 2030.

Vnější vztahy EU v oblasti boje proti drogám vycházejí ze zásad sdílené odpovědnosti, multilateralismu, propagace přístupu orientovaného na rozvoj, dodržování lidských práv a lidské důstojnosti, právního státu a úmluv o mezinárodní kontrole drog.

Je třeba důrazně podpořit urychlení provádění výsledného dokumentu zvláštního zasedání Valného shromáždění Organizace spojených národů (UNGASS) z roku 2016 a Agendy pro udržitelný rozvoj 2030. Důležitými pokyny pro mezinárodní politiku v oblasti drog jsou společný postoj systému OSN na podporu provádění mezinárodní politiky v oblasti kontroly drog prostřednictvím účinné spolupráce mezi agenturami, jakož i Mezinárodní zásady týkající se lidských práv a politiky v oblasti drog. Pokračující zapojení občanské společnosti a vědecké obce mají pro EU také velký význam, neboť hrají klíčovou úlohu při hodnocení a řešení celosvětové situace v oblasti drog.

Kromě toho je třeba zajistit integraci strategie a jejích cílů do celkového rámce EU pro zahraniční politiku jako součást komplexního přístupu plně využívajícího škálu politik a diplomatických, politických a finančních nástrojů, které má EU k dispozici, a to soudržným a koordinovaným způsobem. To především vyžaduje, aby mezinárodní spolupráce v oblasti boje proti drogám byla začleněna do celkových politických vztahů a rámcových dohod mezi EU a jejími partnery, a to na vnitrostátní i regionální úrovni. Ve vhodných případech a s cílem získat lepší poznatky o posouzení hrozeb by měly být v rámci stávajících politik EU využívány formy spolupráce s nástroji společné bezpečnosti a zahraniční politiky (SBZP), jako jsou mise a operace společné bezpečnosti a obranné politiky (SBOP). Vysoký představitel za podpory Evropské služby pro vnější činnost (ESVČ) by měl tento proces usnadnit.

Prioritní oblasti k řešení:

- 9.1. Pokračovat ve vytváření mezinárodních a mnohostranných agend týkajících se politiky v oblasti drog.
- 9.2. Zajistit udržitelnou úroveň dialogu a sdílení informací o strategiích, cílech a příslušných iniciativách se třetími zeměmi nebo regiony.
- 9.3. Podporovat mezinárodní spolupráci dalším zapojením kompetentních agentur EU v rámci jejich příslušných mandátů.
- 9.4. Pokračovat v programech spolupráce se třetími zeměmi nebo regiony a dalšími partnery a zavádět nové programy spolupráce na základě pravidelných hodnocení takovýchto programů.
- 9.5. Zabývat se všemi politickými aspekty strategie v rámci mezinárodní spolupráce, a to i v oblasti bezpečnosti a justiční spolupráce, jakož i zdravotními aspekty drogové problematiky.
- 9.6. Posílit závazek k politikám v oblasti drog orientovaným na rozvoj a opatřením zaměřeným na alternativní rozvoj.
- 9.7. V rámci globálních politik v oblasti drog chránit a prosazovat dodržování mezinárodních norem a závazků v oblasti lidských práv.

Byly vytyčeny tyto priority:

- 9.1. V souladu s přístupem a cíli strategie je třeba i nadále utvářet mezinárodní a mnohostranné agendy týkající se politiky v oblasti drog. To zahrnuje strategickou spolupráci s mezinárodními organizacemi, zejména s Úřadem OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC) jakožto předním subjektem v rámci systému OSN pro řešení celosvětové situace v oblasti drog a boj proti nim, jakož i účast EU na politických procesech OSN, zejména Komise pro narkotika (CND) jakožto hlavního orgánu OSN pro tvorbu politik s primární odpovědností za otázky kontroly drog, a také na dalších fórech OSN zaměřených na problematiku zdraví, lidských práv a rozvoje.
- 9.2. Je zapotřebí zajistit udržitelnou úroveň politického dialogu a sdílení informací o strategiích, cílech a příslušných iniciativách prostřednictvím dialogů o drogách s mezinárodními partnery, a to na regionální i dvoustranné úrovni. Tyto formy dialogu jsou klíčovým prvkem přístupu EU k mezinárodní spolupráci. Partneři, s nimiž budou pokračovat dialogy o drogách nebo se budou tyto dialogy navazovat, jsou určeni na základě jejich relevance při řešení celosvětové situace v oblasti drog a s přihlédnutím k celkovým vztahům EU s těmito partnery. Tyto dialogy by měly doplňovat další struktury vnější spolupráce a jejich dopad, být s nimi v souladu a ve vhodných případech poskytovat fórum pro diskusi o prioritách týkajících se spolupráce a pokroku v rámci projektů financovaných EU.
- 9.3. Mezinárodní spolupráce v oblasti boje proti drogám by měla být posílena dalším zapojením agentur EU, zejména Europolu a EMCDDA, v rámci jejich příslušných mandátů v součinnosti s prací mezinárodních aktérů a tím, že jim budou poskytnuty příslušné zdroje potřebné pro posílení jejich úlohy a plnění jejich povinností v souladu se strategií.

9.4. Iniciativy a programy spolupráce jsou klíčové pro další posílení a podporu úsilí třetích zemí o řešení drogové problematiky, a to fakticky podloženým, integrovaným, vyváženým a víceoborovým způsobem a v plném souladu s mezinárodními závazky v oblasti lidských práv. Patří mezi ně programy zaměřené na řešení problémů v oblasti veřejného zdraví, rozvoje, bezpečnosti a ochrany. Je třeba zajistit odpovídající úroveň financování a odbornosti (což poskytne EU a její členské státy), a to i prostřednictvím posílení koordinace, monitorování a hodnocení finanční a technické podpory.

To by mělo také zahrnovat podporu kandidátských a potenciálních kandidátských zemí a zemí evropské politiky sousedství se zaměřením na budování kapacit v oblasti snižování nabídky i poptávky a na fakticky podložené, účinné a vyvážené politiky v oblasti drog, a to prostřednictvím posílené spolupráce včetně sdílení osvědčených postupů EU.

9.5. Mezinárodní spolupráce v oblasti boje proti drogám by se měla zabývat celou řadou politických aspektů strategie, včetně vzájemně propojených bezpečnostních, rozvojových a zdravotních aspektů drogové problematiky.

To by mělo zahrnovat prevenci trestné činnosti související s drogami, vymáhání práva a justiční spolupráci, jakož i řešení možných vazeb na terorismus a jiné formy přeshraniční trestné činnosti, jak je definováno v právním rámci OSN. Řešení problému výroby drog v partnerských zemích v plném souladu s mezinárodními závazky v oblasti lidských práv významně přispívá ke snížení nabídky a dostupnosti drog na domácím trhu EU. Opatření pod touto prioritou by měla neustále usilovat o řešení základních příčin a hlavní hnací síly organizované trestné činnosti a zvyšovat odolnost místních komunit, a to propagací a podporou mezinárodní spolupráce soudních a donucovacích orgánů, jakož i spolupráce monitorovacích středisek pro drogy a budováním kapacit příslušných orgánů.

To by mělo zahrnovat rovněž řešení zdravotních aspektů užívání drog, zejména dopadu intervencí zaměřených na snižování poptávky a nabídky na osoby, které užívají drogy, a na veřejnost. To znamená podporu prevence, léčby, zmírňování rizik a nepříznivých důsledků, alternativ k donucovacím sankcím a opětovného začleňování do společnosti v souladu se závazky v oblasti lidských práv. Dále by měl být podporován lepší přístup ke kontrolovaným látkám a jejich dostupnost pro lékařské a vědecké účely.

9.6. Kromě toho by se pěstování nelegálních drog ve třetích zemích s možnými důsledky pro EU, zejména máku setého pro výrobu heroinu a rostlin koky pro výrobu kokainu, mělo také řešit obnoveným a pevným závazkem k opatřením zaměřeným na alternativní rozvoj¹²: řešení základních příčin ekonomik závislých na nelegálních drogách prostřednictvím integrovaného přístupu kombinujícího úsilí o rozvoj venkova, zmírnění chudoby, socioekonomický rozvoj, podporu přístupu k půdě a pozemkovým právům, ochranu životního prostředí a změnu klimatu, podporu právního státu, bezpečnosti a řádné správy věcí veřejných, a to v rámci Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 a v plném souladu s mezinárodními závazky v oblasti lidských práv a závazky týkajícími se rovnosti žen a mužů. Toto úsilí v oblasti rozvojové spolupráce by se mělo řídit pokyny a normami Výboru pro rozvojovou pomoc OECD (DAC).

Tato opatření by rovněž měla být v souladu se zásadami nepodmíněnosti, nediskriminace a správné posloupnosti, přičemž úspěšnost těchto intervencí by se měla měřit za použití socioekonomických ukazatelů, které půjdou nad rámec výhradního zaměření na ukazatele pro monitorování rostlin používaných k výrobě nelegálních drog, a současně zajišťují odpovědnost v rámci cílových komunit.

Patří k nim také uznání, že intervence v rámci politiky v oblasti drog zaměřené na rozvoj jsou legitimními prostředky, jak v rozvojových zemích řešit jevy, jako je obchodování s drogami a trhy s drogami v městských oblastech.

¹² Viz závěry Rady z listopadu 2018 o alternativním rozvoji: „Na cestě k novému chápání alternativního rozvoje a souvisejících intervencí v rámci protidrogové politiky zaměřených na rozvoj – příspěvek k provádění výsledného dokumentu zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN z roku 2016 a cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje“ (dokument 14338/18).

9.7. Ochrana a podpora lidských práv by měla být nedílnou součástí vnější činnosti EU týkající se drogové problematiky a měla by být jejím konkrétním cílem, a to i prostřednictvím zapojení na mnohostranné úrovni, politických dialogů i provádění a realizace příslušných programů a projektů týkajících se boje proti drogám. To zahrnuje dodržování zásady odpovídající, přiměřené a účinné reakce na trestné činy související s drogami, jak je zdůrazněno ve všech dokumentech OSN o politice v oblasti drog. EU vždy a za všech okolností rozhodně a jednoznačně odmítá trest smrti. Trest smrti porušuje nezcizitelné právo na život a je neslučitelný s lidskou důstojností. Nemá odrazující účinek od trestné činnosti a činí jakýkoli justiční omyl nezvratným. Uplatňování trestu smrti za trestné činy související s drogami rovněž porušuje článek 6 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech¹³. Lidská práva jsou univerzální, nezcizitelná, nedělitelná, vzájemně závislá a vzájemně provázaná, a to i v kontextu politiky v oblasti drog, rozvojové pomoci, zdravotní péče a trestního soudnictví¹⁴.

¹³ „V zemích, které trest smrti nezrušily, lze trest smrti uložit pouze za nejzávažnější trestné činy“, které jsou „úmyslnými trestnými činy se smrtelnými či jinými mimořádně těžkými následky“. Rezoluce Hospodářské a sociální rady OSN (ECOSOC) 1984/50 ze dne 25. května 1984.

¹⁴ Mezinárodní zásady týkající se lidských práv a politiky v oblasti drog (https://www.humanrights-drugpolicy.org/site/assets/files/1/hrdp_guidelines_2019_v19.pdf)

V. VÝZKUM, INOVACE A PROGNOSTIKA

Strategická priorita 10: Vytváření synergií s cílem poskytnout EU a jejím členským státům komplexní základnu faktických poznatků z výzkumu a prognostické kapacity nezbytné k tomu, aby bylo možné přijmout účinnější, inovativnější a agilnější přístup k rostoucí komplexnosti drogové problematiky a zvýšit připravenost EU a jejích členských států reagovat na budoucí výzvy a krize.

Oblast působnosti průřezové oblasti výzkumu, inovací a prognostiky zahrnuje zdravotní a bezpečnostní aspekty drogové problematiky a uznává, že tyto aspekty jsou neoddělitelně spjaty. Jejím cílem je přispívat k lepšímu pochopení všech aspektů drogové problematiky a toho, co představují účinné intervence, aby bylo možné poskytnout spolehlivou faktickou základnu pro nezbytný rozvoj politiky a pro postupy. Zajistí, aby z investic v této oblasti byla odvozena maximální hodnota, a to podporou synergií a účinného přidělování zdrojů. S ohledem na rostoucí dynamiku a komplexnost drogové problematiky také podpoří přístup orientovaný na budoucnost, který umožní rychleji identifikovat nové trendy a vývoj a rychleji realizovat fakticky podložené reakce. To vyžaduje vytvoření technologických kapacit nezbytných k tomu, aby byly EU a její členské státy lépe připraveny předvídat nové výzvy nebo budoucí krize, jež mají případně dopad na situaci v oblasti drog, a reagovat na ně.

Prioritní oblasti k řešení:

- 10.1. Posílit a rozšířit výzkumné kapacity a podpořit větší sdílení a využívání výsledků.
- 10.2. Podporovat inovace, aby se politika a opatření posunuly od reaktivnosti k proaktivnosti.
- 10.3. Vypracovat strategický prognostický výhled a přístup orientovaný na budoucnost.
- 10.4. Posílit koordinaci a synergie a podporovat ústřední úlohu EMCDDA, Europolu a vnitrostátních kontaktních míst sítě Reitox v oblasti výzkumu, inovací a prognostiky.
- 10.5. Zajistit odpovídající financování výzkumu, inovací a prognostiky v oblasti drog.

Byly vytyčeny tyto priority:

- 10.1. Prioritou by mělo být posílení a rozšíření kapacit, pokud jde o shromažďování, monitorování, hodnocení, modelování a analýzu informací, a podpora většího sdílení a využívání výsledků týkajících se různých aspektů drogové problematiky a souvisejících reakcí. Měly by se při tom zohlednit odborné znalosti vědecké obce a občanské společnosti. V této souvislosti je třeba zajistit konzistentnost a soudržnost s podobnými iniciativami na mezinárodní úrovni, jakož i účinnost a nákladovou efektivnost, a zabránit jakékoli zbytečné dodatečné administrativní zátěži, zejména v souvislosti se shromažďováním údajů ze strany EMCDDA a UNODC.

- 10.2. Je důležité posílit schopnost reagovat na nové výzvy a vznikající hrozby spíše proaktivně, nežli reaktivně, a to prostřednictvím inovací a vývoje a využívání nových metod, technologií a příležitostí k intervencím vyplývajícím z digitalizace. Zejména je třeba zvýšit úsilí o rozvoj, přijímání a využívání přístupů včasného varování a forezních a nových technologií s cílem lépe monitorovat, modelovat a analyzovat nové výzvy a vznikající hrozby pro veřejné zdraví a bezpečnost a reagovat na ně. Je třeba zlepšit a koordinovat sledování a analýzu hrozeb, které představuje digitalizace, zejména dostupnost nelegálních drog prostřednictvím platform sociálních médií, aplikací, internetových trhů / kryptotrhů, jakož i používání online plateb (včetně kryptoměn) a šifrované digitální komunikace.

- 10.3. Je třeba vypracovat strategický prognostický výhled a přístup orientovaný na budoucnost s cílem zvýšit připravenost na identifikaci potenciálních budoucích výzev a reakci na ně, pomoci vytvořit institucionální odolnost a podporovat aktivnější reakce. To by mělo zahrnovat výzkum zaměřený na lepší pochopení vazeb mezi drogovou problematikou a dalšími důležitými politickými otázkami, jako je násilí, zdravotní a společenské problémy a škody na životním prostředí.

10.4. Výzkum, inovace a prognostická činnost by měly být výsledkem koordinovaného úsilí různých zúčastněných stran na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni, což zahrnuje synergie a komplementaritu s cílem zajistit, aby investice do výzkumu přinášely maximální hodnotu. Členské státy by měly zvýšit a koordinovat své úsilí v oblasti shromažďování, monitorování, modelování a analýzy údajů, výzkumu, inovací a prognostické činnosti týkajících se všech příslušných aspektů drogové problematiky, mimo jiné prostřednictvím další podpory stávajícího shromažďování údajů a úlohy rozhraní vnitrostátních kontaktních míst sítě Reitox. V rámci svých příslušných mandátů by měly EMCDDA, Europol a vnitrostátní kontaktní místa sítě Reitox disponovat prostředky, včetně finančních zdrojů, k tomu, aby plnily svou ústřední podpůrnou úlohu při včasné varování, posuzování hrozeb a rizik, výzkumu, inovacích a prognostické činnosti s cílem poskytnout tvůrcům politik včasné a spolehlivé důkazy a podpořit členské státy při vytváření jejich vnitrostátních politik a opatření postavených na fakticky podložených informacích. Na základě zjištěných včasných signálů, modelování a analýzy současných údajů a informací by se příslušné agentury, zejména EMCDDA a Europol, měly v rámci svých příslušných mandátů řídit vědeckými hodnoceními rizik na evropské úrovni a strategickými a operativními posouzeními hrozeb s cílem informovat a stimulovat výzkum, inovace a prognostickou činnost v oblasti kontrolovaných nelegálních drog i nových psychoaktivních látek.

10.5. EU a její členské státy by měly v souladu s prováděním strategie zajistit odpovídající financování výzkumu, inovací a prognostické činnosti v oblasti drog. To by mělo zahrnovat využívání Fondu pro vnitřní bezpečnost, programu „EU pro zdraví“, části programu Horizont Evropa věnované výzkumu bezpečnosti, fondů politiky soudržnosti, programu Digitální Evropa a programu Práva a hodnoty v souladu s požadavky strategie a akčního plánu s cílem dosáhnout jasné přidané hodnoty EU, zajistit soudržnost a synergie a zároveň zamezit zdvojení činností.

VI. KOORDINACE, SPRÁVA A PROVÁDĚNÍ

Strategická priorita 11: Zajištění optimálního provádění strategie a akčního plánu, standardní koordinace všech zúčastněných stran a poskytování odpovídajících zdrojů na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni

1. Na základě této strategie poskytne akční plán EU pro oblast drog na období 2021–2025 (dále jen „akční plán“) seznam opatření, mimo jiné na základě těchto kritérií:

Opatření

- a) musejí být fakticky podložena, vědecky spolehlivá a musejí usilovat o dosažení realistických a měřitelných výsledků, které mohou být vyhodnoceny;
 - b) budou časově omezena a budou určeny strany odpovědné za jejich provádění;
 - c) musejí být jasně relevantní pro EU a přinášet přidanou hodnotu.
2. Provádění strategie a akčního plánu by mělo usnadnit synergie a soulad mezi politikami v oblasti drog na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni. Komise by měla zohlednit informace poskytované členskými státy a ESVC a informace dostupné prostřednictvím EMCDDA, Europolu a dalších subjektů EU, jakož i informace od občanské společnosti, a měla by monitorovat provádění strategie a akčního plánu. S ohledem na vzájemně propojené pravomoci na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni je v této oblasti nezbytná úzká spolupráce a koordinace. S cílem usnadnit koordinaci a umožnit veškerá nezbytná následná opatření v oblasti politiky, včetně monitorování, bude Komise úzce spolupracovat s předsednictvím a Horizontální pracovní skupinou pro drogy jakožto přípravným orgánem Rady odpovědným za politiku v oblasti drog. Kromě toho by Horizontální pracovní skupina pro drogy měla vést diskuse nebo zajistit výměnu osvědčených postupů, které by mohly členským státům poskytnout podporu při provádění strategie a akčního plánu. V tomto ohledu je třeba zajistit kontinuitu mezi jednotlivými předsednictvími.

3. Komise se vyzývá, aby zohlednila informace poskytované členskými státy a ESVČ a informace dostupné prostřednictvím EMCDDA, Europolu a dalších příslušných orgánů a subjektů EU, jakož i informace od občanské společnosti, a dala podnět k celkovému externímu vyhodnocení provádění strategie a akčního plánu. Výsledky tohoto hodnocení budou zpřístupněny Evropskému parlamentu a Radě, jakmile budou k dispozici, nejpozději však do 31. března 2025, aby mohly být projednány na příslušných fórech a zejména v rámci Horizontální pracovní skupiny pro drogy. Tato jednání budou základem pro vymezení budoucího vývoje politiky EU v oblasti drog a pro následující cyklus strategie EU pro oblast drog, který má schválit Rada.
4. Na provádění cílů strategie na úrovni EU i jednotlivých států by měly být vyčleněny odpovídající a účelně zaměřené zdroje. Přidělení zdrojů by mělo být úměrně zaměřeno na ty strategické priority, oblasti a intervence, které na úrovni EU, vnitrostátní a místní úrovni s největší pravděpodobností povedou k dosažení cílů strategie a akčního plánu. Financování na podporu priorit stanovených v této strategii by mělo být přiděleno z meziodvětvových zdrojů financování EU, zejména z Fondu pro vnitřní bezpečnost, programu „EU pro zdraví“, části programu Horizont Evropa věnované výzkumu bezpečnosti, fondů politiky soudržnosti, programu Digitální Evropa a programu Práva a hodnoty.
5. V návaznosti na hodnocení EMCDDA se Komise vyzývá, aby co nejdříve předložila návrh na revizi mandátu EMCDDA s cílem zajistit, aby tato agentura hrála významnější úlohu při řešení současných a budoucích výzev souvisejících s drogovou problematikou. Kromě toho bude třeba EMCDDA a Europolu poskytnout odpovídající zdroje, které jim umožní plnit jejich úlohy v souladu s jejich příslušnými mandáty a touto strategií, včetně podpory opatření členských států souvisejících s drogami.

6. Koordinace hraje zásadní úlohu pro účinnost politiky EU pro oblast drog a její provádění, zejména vzhledem k průřezové povaze této oblasti. V zájmu dosažení cílů strategie by měla probíhat koordinace s agenturami, subjekty nebo organizacemi, které jsou v rámci svých příslušných mandátů relevantní pro oblast drog, a to jak v rámci EU – zejména EMCDDA a Europol –, tak mimo EU, jako je UNODC, WCO, WHO a skupina Pompidou. Orgány EU a vysoký představitel by se měli v rámci svých příslušných pravomocí snažit zajistit, aby činnosti EU v oblasti nelegálních drog byly koordinovány a aby se vzájemně doplňovaly. V příslušných případech by EU měla rovněž podporovat koordinaci mezi vnějšími aktéry, a to i v kontextu OSN.
7. V Radě EU by měla být Horizontální pracovní skupina pro drogy jakožto hlavní koordinační orgán pro politiku v oblasti drog průběžně informována o možné práci související s problematikou drog, kterou vykonávají další přípravné orgány Rady, jako je Stálý výbor pro operativní spolupráci v oblasti vnitřní bezpečnosti (COSI) a Pracovní skupina pro veřejné zdraví, jakož i další příslušné přípravné orgány Rady, mimo jiné v oblasti cel, justice a trestních věcí, vymáhání práva, sociálních věcí, zemědělství a vnějších vztahů.
8. Je třeba usilovat o koordinaci a synergie mezi politikou v oblasti drog a ostatními politikami, a to i v oblasti bezpečnosti a zdraví. Koordinace by měla zahrnovat příslušné zúčastněné strany v různých oblastech, včetně donucovacích orgánů, celních orgánů včetně celních laboratoří, hraničních kontrol, soudnictví, věznic a nápravných zařízení, orgánů civilního letectví a námořních orgánů, agentur pro léčivé přípravky, poštovních služeb, zúčastněných stran zapojených do výzkumu, inovací a monitorování, včetně vnitrostátních kontaktních míst sítě Reitox, sociálních služeb a služeb v oblasti léčby drogové závislosti včetně zdravotnických pracovníků, odvětví vzdělávání a prevence.

9. Navenek by EU a její členské státy měly podporovat přístup a cíle strategie jednotně. Delegace EU by měly hrát užitečnou úlohu při prosazování tohoto přístupu a při usnadňování soudržné rétoriky EU ve vztahu k politice v oblasti drog.

 10. Je třeba zajistit smysluplnou účast a zapojení občanské společnosti, včetně Fóra občanské společnosti pro otázky drog, do rozvoje a provádění politik v oblasti drog na vnitrostátní, unijní a mezinárodní úrovni.
-